

Η Μοναξιά των Ηλικιωμένων*

Γράφει η Διονυσία Μούσουρα

Δυο λέξεις στον τίτλο, δυο λέξεις με εντελώς διαφορετική έννοια η καθεμιά. Η μοναξιά έχει πολλές μορφές. Μοναξιά στις σχέσεις μας με τους άλλους, φίλους, συγγενείς, στο γάμο, στον έρωτα, στις φιλίες, στο χώρο εργασίας και σε άλλες καταστάσεις. Μοναξιά φυσική, όταν ο άνθρωπος βρίσκεται μόνος, αποκομμένος, μα και εσωτερική μοναξιά, αυτό που νιώθει κάποιος ακόμα κι όταν βρίσκεται με άλλους, ιδιαίτερα τότε, ακόμα κι αν αυτοί οι άλλοι είναι αγαπημένα άτομα.

Αυτό που, ίσως, νιώθουν κάποιοι από εμάς αυτή τη στιγμή, που βρισκόμαστε σε αυτόν τον ωραίο χώρο, ανάμεσα σε τόσους συνανθρώπους και σε φιλικό, ασφαλές περιβάλλον. Κι όμως, είμαι σίγουρη πως ανάμεσά μας βρίσκονται κάποιοι που νιώθουν πολύ μόνοι. Το συναίσθημα της μοναξιάς ταλανίζει ανθρώπους κάθε ηλικίας/προέλευσης/επαγγελματικής/οικονομικής ή οικογενειακής κατάστασης.

Εδώ, όμως, θα ασχοληθούμε με την μοναξιά των ηλικιωμένων.

Η άλλη λέξη του τίτλου, Ηλικιωμένοι, έχει θα λέγαμε μια κάπως αφηρημένη έννοια.

Τι σημαίνει ηλικιωμένοι και ποιοι είναι αυτοί; Είναι μήπως όσοι πέρασαν τα 50, τα 60, τα 70, σε ποια ηλικία θεωρείται ηλικιωμένος ο άνθρωπος; Μήπως είναι ηλικιωμένη η Τζόαν που στα 85της παίρνει με το αυτοκίνητό της δυο φορές την εβδομάδα κάτι ηλικιωμένους, ίσως νεότερους της, και τους πηγαίνει στην Βικτόρια μάρκετ για ψώνια; Ή είναι ηλικιωμένος ο κύριος που στα 84 του ψέλνει τις Κυριακές σε εκκλησία της Μελβούρνης;

Και η Άντζελα; Είναι 58 χρονών, δεν ασχολείται πια με πολλά πράγματα γιατί «νιώθει γερασμένη», σπάνια βγαίνει από το σπίτι μόνη της, ιδιαίτερα από τότε που έχασε τον άνδρα της από φόβο μήπως ζαλιστεί και πέσει, έτσι μεγάλη που είναι.

Όμως, σε όποια ηλικία κι αν τοποθετήσουμε τους ηλικιωμένους, θα πρέπει ίσως, να δεχτούμε ότι ηλικιωμένα είναι τα άτομα που δεν ανήκουν πλέον στο εργατικό δυναμικό μιας κοινωνίας και δεν προσφέρουν “ενεργά” σε αυτήν την κοινωνία.

Είναι οι ξωμάχοι της ζωής που σε κάθε εποχή, σε κάθε χώρα, σε

κάθε κοινωνία, πρόσφεραν και με το παραπάνω για πολλά, πάρα πολλά χρόνια.

Θα ήθελα όμως, να επικεντρώσουμε την προσοχή μας στη δική μας πραγματικότητα, την Ελληνική παροικία, εδώ που δουλέψαμε και ζούμε, προσφέραμε και προσφέρουμε, εδώ που ήλθαν οι περισσότεροι στα 20 ίσως και πιο νέοι ακόμα. Ήλθαν κατά χιλιάδες στα νιάτα τους, παντρεύτηκαν, έκαναν οικογένεια, μόχθησαν, σε τόπο ξένο, χωρίς εφόδια, με τις πιο αντίξοες συνθήκες, στερήθηκαν, γονάτισαν και σπκώθηκαν άμετρες φορές. Κάθε φορά συνέχιζαν τον ανήφορο, είχαν να μεγαλώσουν οικογένεια, να αγοράσουν σπίτι, να το ξεπληρώσουν να μην το βρουν χρεωμένο τα παιδιά. Να βοηθήσουν αυτούς που μείνανε πίσω, να σπουδάσουν παιδιά με χίλιους κόπους και θυσίες για να έχουν εκείνα μια καλύτερη

ζωή από τη δική τους, να τα αποκαταστήσουν οικονομικά και κοινωνικά να τα παντρέψουν, και τώρα να τους μεγαλώνουν τα παιδιά τους για να μην τα δώσουν σε ξένα χέρια, όπως εκείνοι που δεν είχαν κανέναν. Να τα πηγαινοφέρνουν στο Σχολείο, να τους μαθαίνουν Ελληνικά για να μην αποκοπούν από τις ρίζες τους...

Να κάνουν οικονομία και για κάνα ταξιδάκι στην πατρίδα να δουν τον τόπο που γεννήθηκαν, τους γέρους γονείς πριν κλείσουν τα μάτια και πάνε με το μαράζι. Και τα χρόνια, οι δεκαετίες περνούσαν και περνούσαν.

Πριν το καταλάβουν, πριν μπορέσουν να συνειδητοποιήσουν τι ακριβώς συμβαίνει στη ζωή τους και πού πήγε η ζωή τους, βρίσκονται εκτός μάχης.

Έχουν φτάσει, ίσως και ξεπεράσει, την ηλικία συνταξιοδότησης, αυτοί τουλάχιστον που άντεξαν κι έφτασαν μέχρι εκεί γιατί είναι κι οι άλλοι που δεν τα κατάφεραν και άφησαν πρόωρα τον κόσμο τούτο.

Και τώρα, τι γίνεται τώρα; Όλη τους την αγάπη, όλες τις δυνατότητές τους, όλες τις οικονομίες τους τα επένδυσαν στα παιδιά τους, και τάβαλαν σε καλό δρόμο. Τα παιδιά μορφώθηκαν έχουν καλές θέσεις, καλά σπίτια, έκαναν οικογένεια, πήραν στην κοινωνία τη θέση που ονειρεύτηκαν οι γονείς τους για αυτά.

Βέβαια, αυτοί είναι οι τυχεροί γονείς, δυστυχώς υπάρχουν κι άλλοι των οποίων τα παιδιά, για πολ- λούς και ποικίλους λόγους, πήραν

λάθος δρόμο.

Με τους γονείς, όμως, τι γίνεται; Δεν βρίσκονται πια στην πρώτη, ούτε στη δεύτερη νιότη, τους βαρραίνουν πολλά χρόνια, είναι πια ηλικιωμένοι, δηλαδή, μπήκαν στα γεράματα, κι αυτά, δεν έρχονται ποτέ μόνα...κουβαλούν παρέα, μεγάλη παρέα. Αρθριτικά, χοληστερίνη, πίεση, καρδιοπάθειες, κατάγματα, εγκεφαλικά, άνοια και άλλα. Είναι πολύ ευπαθείς και ευάλωτοι, οι δυνάμεις όλο και λιγοστεύουν. Δεν έχουν τις ικανότητες που είχαν πριν.

Συνάμα δε, αρχίζουν οι αλυσιδωτές επισκέψεις σε Νοσοκομεία, γιατρούς, οδοντογιατρούς, φυσιοθεραπευτές, Κλινικές, φαρμακεία, μικροβιολογικές εξετάσεις, μικρές ή μεγάλες χειρουργικές επεμβάσεις, και τελειωμό δεν έχουν. Κι εδώ εκτός όλων των άλλων προβλημάτων, δημιουργείται το πρόβλημα μεταφοράς τους σε και από αυτές τις επισκέψεις. Η δημόσια συγκοινωνία δεν είναι πια εφικτή, και είναι δύσκολο να ζητούν κάθε μέρα σχεδόν από τα παιδιά να αφήνουν δουλειά και οικογένεια και να τους τρέχουν από ραντεβού σε ραντεβού.

Επί πλέον, το σπίτι, εκτός από την απαραίτητη συντήρηση, χρειάζεται μετατροπές, όπως, χειρολαβές και άλλα βοηθητικά στο μπάνιο και στην τουαλέτα, στην είσοδο καθώς και στην πίσω πόρτα όπου υπάρχουν σκαλοπάτια, ειδικό βοήθημα στο κρεβάτι, όλα αυτά για να στηρίζονται ώστε να μπορούν να κυκλοφορούν στον εσωτερικό και εξωτερικό χώρο του σπιτιού τους χωρίς να κινδυνεύουν να πέσουν.

Μα δεν έχουν και οικονομική ευχέρεια, η σύνταξη πενιχρή, μόλις και με το ζόρι φτάνει για τα απαραίτητα. Για να μην χάσουν κι αυτήν την μικρή σύνταξη, πολλοί μεταβίβασαν στα παιδιά τυχόν περιουσία κινητή ή ακίνητη που με θυσίες απέκτησαν. Η πολιτεία, η κάθε πολιτεία, είναι αμείλικτη απέναντι στους ηλικιωμένους, τους φέρνεται λες και δεν έχουν πια ανάγκες, υποχρεώσεις, επιθυμίες, δικαιώματα.

Τους αντιμετωπίζει σαν να τους τιμωρεί για όλα τα χρόνια που δούλεψαν και τις στερήσεις τους για να βάλουν κάτι στην άκρη για τα γεράματά τους. Αυτή η συμπεριφορά του νόμου απέναντι στους ηλικιωμένους, ισχύει λίγο πολύ στις περισσότερες κοινωνίες. Ελάχιστη ή καθόλου μέριμνα εκ μέρους της

πολιτείας για τους συνταξιούχους, ήτοι, ηλικιωμένους.

Όταν δεν υπάρχει καλή υγεία και οικονομική ευχέρεια, εκ των πραγμάτων ο άνθρωπος αποκόβεται κάπως από την κοινωνία. Δεν έχει πλέον τη δυνατότητα να συμμετέχει ενεργά σε κοινωνικές, ακόμα και οικογενειακές δραστηριότητες. Πολλές φορές τα παιδιά επιλέγουν, για δικούς τους λόγους, να κατοικήσουν μακριά από τους γέρους γονείς, μα κι εκείνα που μένουν σχετικώς κοντά, δεν είναι εύκολο να προσφέρουν όλον τον χρόνο που έχει ανάγκη ο γονιός.

Έχουν δική τους οικογένεια, κοινωνικό κύκλο και υποχρεώσεις, δουλεύουν και ο χρόνος τους πολύ περιορισμένος. Αυτό, για τα παιδιά που έχουν καλή θέληση.

Δυστυχώς, πολλές φορές είναι τα ίδια τα παιδιά που εκμεταλλεύτηκαν τους γονείς, πήραν όσα και ό,τι μπορούσαν απ' αυτούς, υποσχόμενα να τους φροντίσουν και μετά αδιαφόρησαν. Είναι κι άλλα παιδιά, ευτυχώς όχι πολλά, που με δόλο, εκμεταλλεζόμενα την άγνοια γλώσσας των γονιών, την αγάπη τους, ή και τα δυο, τους έδωσαν να υπογράψουν ένα χαρτί, κι οι γονείς, καλή τη πίστη, το υπέγραψαν, για να διαπιστώσουν μετά από λίγο ότι αυτό που υπέγραψαν ήταν πωλητήριο του σπιτιού τους και μένουν στο δρόμο. Ή ακόμα, το παιδί ζήτησε να μπει υποθήκη το πατρικό, για να αγοράσει «κερδοφόρο» επιχείρηση, ή καινούριο σπίτι, αυτοκίνητο, και τελικά μένουν άστεγοι οι γονείς.

Άλλο που συμβαίνει πολλές φορές και συμβάλλει στην απομόνωση και μοναξιά των ηλικιωμένων είναι ότι τα παιδιά μαλώνουν μεταξύ τους για την κληρονομιά, πιέζουν και σε μερικές περιπτώσεις εκβιάζουν τους γονείς, να τους γράψουν το σπίτι ή ό,τι άλλο έχουν και στο τέλος από τα, ας πούμε 3-4 παιδιά, μένει μόνο ένα που δείχνει κάποιο ενδιαφέρον γι αυτούς.

Όλα αυτά είναι περιστατικά που συναντώ καθημερινά στην επαγγελματική μου ζωή, μαρτυρίες των ίδιων των ηλικιωμένων.

***ΤΟ ΠΡΩΤΟ ΜΕΡΟΣ** ομιλίας που δόθηκε στο Δημαρχείο Νόρθκοτ, στη Μελβούρνη, -06 σε Συμπόσιο με το ίδιο θέμα, που οργάνωσε ο Σύνδεσμος Ελλήνων Λογοτεχνών-Συγγραφέων Αυστραλίας.

ΣΤΗΝ ΑΥΡΙΑΝΗ ΕΚΔΟΣΗ
ΤΟ ΔΕΥΤΕΡΟ ΜΕΡΟΣ